

Hoorzitting Commissie Cultuur Vlaams Parlement

Tax Shelter, de stand van zaken van de gesubsidieerde kunstorganisaties

VASTSTELLINGEN

Financiering van de kunsten

Als belangenbehartiger en sectorfederatie van en voor 204 kunstorganisaties in Vlaanderen en Brussel, pleit oKo sedert dag één voor een optimale financiering van de kunsten. Het is positief dat er maatregelen genomen worden die meer financiering voor de kunsten mogelijk maken. Het is evengoed zaak om de verhouding tussen en de impact van de verschillende instrumenten voor financiering goed te bekijken.

Het Kunstendecreet is een zeer adequaat instrument omdat het een holistische benadering van het te subsidiëren kunstenveld (de waardenketen: creatie, ontwikkeling, productie, presentatie, participatie en reflectie) faciliteert, maar evengoed de balans tussen disciplines en de inbedding van de kunsten in de samenleving in één grote beweging in rekening kan brengen. Beslissingen worden genomen op basis van artistieke kwaliteiten en op basis van democratische *checks & balances* waarbij vakspecialistische expertise in tegensprekelijkheid verbonden wordt met de neutraliteit en de zakelijkheid van de administratie. Daarenboven geeft het systeem ook effectief ruimte voor politiek beleid.

Daarnaast pleit oKo ook altijd voor een gunstig juridisch en fiscaal kader voor de kunsten, bijvoorbeeld voor de onroerende voorheffing, btw, giften, sponsoring en andere vormen van aanvullende financiering, waaronder ook de Tax Shelter.

Tax Shelter, een specifiek financieringsinstrument

Met de komst van de Tax Shelter voor de podiumkunsten komt er een regeling bij die een welbepaalde, relatief kleine groep binnen de kunstensector, met name die groep die in hoofdzaak produceert, projectmatig ondersteunt op een moment dat de hoofdfinanciering met zekerheid geregeld is (project- en *gapfunding*). De productionele slagkracht kan hierdoor in belangrijke mate versterkt worden aangezien elke € 1.000 coproductiebijdrage, indien ze efficiënt wordt aangewend, een bijkomende € 300 genereert.

Tax Shelter werkt conform strikte zakelijke regels (raamovereenkomst, tijdspad, kwalificeerbare kosten, maxima,...) die modellerend werken. Het levert maximum 30% op van de kosten waarvan een belangrijk percentage aan intermediaires, verzekeringen, intresten en andere Tax Shelterkosten besteed moet worden (schatting: bij aanvang 9%, na een bepaalde tijd 6%). Wellicht zal de Tax Shelter ook de zakelijke verhouding tussen producenten en presentatieplekken wijzigen.

Anders dan in het Kunstendecreet zijn er weinig tot geen inhoudelijke kaders die richting geven aan de besluitvorming. Erkenning krijgen als producent is vrij eenvoudig. Erkenning krijgen voor een productie ook.

Voor de investeerder is de Tax Shelter in hoofdzaak een beleggingsinstrument met relatief hoog rendement. Anders dan bij andere vormen van aanvullende financiering, ontstaat er niet automatisch een inhoudgedreven noch een structurele relatie tussen investeerder en producent. De toekomst zal uitwijzen op welke wijze de Tax Shelter invloed zal hebben op de strategische keuzes die de investeerder maakt over zijn ondersteuning hiervan. Komt Tax Shelter in de plaats van sponsoring, of is het een additioneel instrument? Welk effect zou de eventuele hervorming van het tarief in de vennootschapsbelasting hebben? Hoe stabiel is het instrument?

De overheid wil (1) een extra stimulans geven aan de podiumkunstenproductie in België en tegelijkertijd een (2) toename genereren van het Belgisch aandeel in de uitgaven voor

podiumkunstenproducties. Op die manier stijgen de fiscale ontvangsten die hieruit voortvloeien en wordt directe werkgelegenheid gecreëerd. Door de producenten aan de vennootschapsbelasting te onderwerpen, wordt (3) extra belastbare basis gerealiseerd. Voor de audiovisuele wereld heeft Tax Shelter een aanzuigeffect gehad in de zin dat meer internationale producties in België geproduceerd werden. De vraag is of de hierboven beschreven effecten binnen de gesubsidieerde podiumkunsten van dezelfde aard/even groot zullen zijn. De overgang naar het onderworpen zijn aan de vennootschapsbelasting voor vzw's is aanzienlijk. Zal de beweging die we moeten maken op het einde van de rit een positief effect hebben?

Instap vraagt adaptatie vanwege de gesubsidieerde producent

Tax Shelter werkt enkel goed als de financiële, administratieve en fiscale risico's, typisch voor de Tax Shelter, goed beheerd kunnen worden. Alle partijen moeten immers voldoende vertrouwen in elkaar hebben om succesvol te kunnen samenwerken.

De instapprijs voor de gesubsidieerde sector is toch wel aanzienlijk. Er is systeeminnovatie nodig (de aanpassing op de vennootschapsbelasting, nieuwe tools voor budgettering, rapportering- en productieplanning, juridische *knowhow*, uitbouw van de relatie met intermediairen, tijdsregistratiesystemen, ...) én er is een sector- en een Tax Shelterrisico dat in rekening genomen moet worden. Het Tax Shelter-*risico* ligt immers bij de kunstenuorganisatie.

Op dit ogenblik werkt de sector aan de opbouw van de typische Tax Shelterexpertise. Het externe vertrouwen (tussenpersonen, banken) in de gesubsidieerde podiumkunstensector moet worden opgebouwd door en voor de gehele sector. Maar de gehele sector is voor dit vertrouwen ook afhankelijk van elke individuele organisatie die gebruik maakt van de Tax Shelter en de mate waarin deze succesvol is.

De praktijk wordt door het juridische sterk doordoesemd. Onderhandelingen tussen partijen (producent, intermediaires, FOD Financiën, Vlaamse overheid) verlopen vaak na ruggespraak met advocaten. Anders dan in de praktijk die we vanuit het Kunstendecreet kennen, zijn *rulings* vaak de weg om zekerheid te krijgen omtrent de correcte implementatie van één of ander element in de wetgeving. Deze juridisering is redelijk nieuw voor het grootste deel van de gesubsidieerde kunstensector.

Instappen betekent op termijn wellicht ook werken in een gewijzigde biotoop. De engel der financieringsgeschiedenis brengt de gesubsidieerde vzw quasi ongemerkt in specifieke juridische, fiscale en financiële vaarwaters, te vergelijken met een onderneming. Welke consequenties brengt dit in de nabije en verre toekomst met zich mee?

Wie stapt in?

Op dit ogenblik zijn er acht organisaties uit het gesubsidieerde podiumkunstencircuit die een erkenning als producent hebben ontvangen: A Two Dogs Company (Kris Verdonck), Anima Eterna, Behoud de Begeerte, Bozar, Eastman, Needcompany, Rosas en het Vlaams Omroeporkest en Kamerkoor. Daarnaast, opmerkelijk, ook Bloet (Jan Decorte) die geen structurele subsidies meer heeft, maar sedert kort wel projectsubsidies. Voorts op de lijst staan een drietal organisaties die in vorige subsidierondes wel gefinancierd werden vanuit het Kunstendecreet: Judas Theaterproducties, La Petite Bande, De Kolonie^{MT} (op basis van info tot 12.05.2017). Ter informatie, in het oKo-netwerk tellen we een 70-tal producenten.

Binnen het oKo-netwerk nemen deze acht organisaties ook het voortouw en delen ze sedert anderhalf jaar stap voor stap opgebouwde expertise met hun collega-producenten in de focusgroep Tax Shelter, waar ongeveer een 50-tal oKo-leden actief in zijn. Het oKo-secretariaat investeerde in 2016 en 2017 in een haalbaarheidsstudie, organiseerde infosessies voor de leden en was vooral actief als belangenbehartiger.

Erkend worden als producent is redelijk eenvoudig. Tax Shelter op lange termijn tot een goed einde brengen is een andere zaak. Het is op dit ogenblik helaas nog niet mogelijk om vast te stellen welk type organisatie al dan niet succesvol met de Tax Shelter aan de slag zal gaan. Op het eerste zicht is Tax Shelter haalbaar ongeacht de schaal/grootte van een productie of de grootte van het productiebudget.

Zowat alle types producenten zijn op dit ogenblik dan ook grondig hun huiswerk aan het maken. Zij bekijken of hun productiebudget aansluit bij de Tax Sheltersystematiek; overwegen of ze in staat zijn om de risico's voldoende te beheersen, checken hun kredietwaardigheid, bekijken hoeveel personeel en middelen vrijgemaakt kunnen worden om de nodige systeeminnovatie door te voeren en expertise uit te bouwen, de gevolgen voor de productieplanning en de samenwerking met hun coproductanten en overwegen al dan niet met een tussenpersoon te werken, ...

Weinig gesubsidieerde vzw's beschikken over een voldoende groot eigen vermogen (de mogelijkheden daartoe zijn door het kunstendecreet om evidente redenen beperkt) om het financiële risico helemaal autonoom te kunnen opvangen. Tussenpersonen houden daar rekening mee en stappen niet in of ze stappen pas later in het proces in.

Het vergt tijd om een nauwkeurige en volledige inschatting van de specifieke consequenties van het gebruik van Tax Shelter te kunnen maken. Of een organisatie al dan niet in stapt is met andere woorden afhankelijk van het antwoord op vele vragen en niet alleen van de grootte van de organisatie.

Een belangrijke reden waarom op dit ogenblik niet meer organisaties snel instappen, is de onzekerheid over de implementatie van de regels van de Tax Shelter, de mogelijke consequenties van de vennootschapsbelasting en de compatibiliteit met het Kunstendecreet.

Het onbekende risico, de vennootschapsbelasting

Het al dan niet onderwerpen aan de vennootschapsbelasting van vzw's die erkend worden als productievennootschap, is het onderwerp geweest van menige discussie. De logica van de federale overheid hierover, steunt op twee pijlers: enerzijds werd er getracht om een situatie te creëren die zoveel als mogelijk gelijkend moest zijn met de audiovisuele sector (waar historisch gezien vanuit vennootschappen wordt gewerkt) en anderzijds werd gesteld dat de vennootschapsbelasting bij productievennootschappen deel uitmaakt van het terugverdienmodel van de federale overheid.

Het feit echter dat gekozen werd om vzw's te onderwerpen aan deze belasting heeft tot gevolg dat de 'instapkost/-risico' voor vzw's gevoelig hoger komt te liggen. Zeker gezien een groot aantal consequenties nog niet volledig in kaart zijn gebracht, laat staan geremedieerd. We denken hier in de eerste plaats aan de tijdelijkheid van de onderwerping. Een vzw die stopt met Tax Shelter gaat immers na drie jaar terug naar het systeem van de rechtspersonenbelasting. Ook de gevolgen voor bepaalde balansposten bij instap maar evenzeer bij uitstap uit het Tax Shelter systeem is nog ene vraag. Zo is het nog helemaal niet zeker hoe fiscale controleurs in de praktijk zullen omgaan met de regels inzake beroepskosten. Zal de Tax Shelter impact hebben op het al dan niet verkrijgen van een erkenning voor de fiscale vrijstelling van giften? Kan Tax Shelter meegerekend worden in de inkomsten (anders dan de ticketinkomsten, de inkomsten van andere erkende instellingen) zodat de uitvoering van de 20%-regel van het algemeen beheer niet tot uitsluiting leidt? Ook de gevolgen op het vlak van werken met vrijwilligers zijn, indien er geen remediëring komt, in sommige gevallen zeker niet marginaal. En tot slot is er een olifant in de kamer: zullen Vlaamse subsidies, door de toepassing van de vennootschapsbelasting deels verminderd worden ten voordele van de federale overheid?

Voor een aantal producenten ontstaat nog een bijkomend aspect, met name door de veelheid en verscheidenheid van activiteiten die ze uitvoert. Hoewel de Tax Shelter gericht is op één productie, heeft de onderworpenheid aan de vennootschapsbelasting een effect op de gehele organisatie. De vennootschapsbelasting wordt geheven op de winst en dus wordt de totale omzet, na aftrek van de

beroepskosten, in aanmerking genomen. Dit betekent dat niet alleen de winst van de Tax Shelter productie belast wordt maar ook alle andere activiteiten vatbaar worden voor vennootschapsbelasting. Het moge duidelijk zijn dat de organisaties, in het kader van goed zakelijk beheer, deze gevolgen eerst grondig in kaart willen brengen, vooraleer in te stappen.

Het Departement CJM gaf eerder het advocatenkantoor Stibbe de opdracht om de consequenties van de vennootschapsbelasting op de gesubsidieerde vzw in kaart te brengen. Dat leverde een aantal verhelderende inzichten op. Maar de praktijk zal toch moeten uitwijzen hoe fiscale controleurs met deze nieuwe situatie effectief zullen omgaan. Ook minister Van Overtveldt ziet de noodzaak aan een FAQ over dit onderwerp in. Hij gaf eerder aan een FAQ uit te werken waarin hij een toelichting omtrent dit onderwerp zou geven.

De gedeelde vennootschap

De gesubsidieerde sector vindt het zeer belangrijk dat zoveel mogelijk podiumkunstenaars en producenten op zo veilig mogelijke wijze gebruik kunnen maken van de Tax Shelter en onderzoekt of samenwerking een oplossing kan bieden. Men denkt dan aan de creatie van een gedeelde structuur, waar Tax Shelterbare producties van diverse makers, zij die niet structureel verbonden zijn aan gesubsidieerde kunstorganisaties, in samengebracht kunnen worden. Het ziet er naar uit dat de FOD Financiën de gedeelde vennootschap niet formeel wil uitsluiten, maar het is echter zeer de vraag of de samenwerking waarin een gesubsidieerde vzw coproduceert en haar kosten inbrengt binnen een gedeelde productievennootschap, aanvaard zal worden door de fiscale administratie en financieel rendabel gemaakt kan worden.

Een gedeelde vennootschap kunnen oprichten en vanuit de gesubsidieerde vzw's kunnen coproduceren zou gunstig kunnen zijn voor het delen van de instapkosten, het beheer van risico's, het samen uitbouwen van de nodige expertise in de omgang met het strak gereguleerde kader, een steviger onderhandelingspositie t.o.v. de intermediaires, maar vooral de uitbreiding van het toepassingsgebied voor een grotere groep kunstenaars en producenten. Anderzijds zou het gesubsidieerde kunstenveld aan transparantie en rechtstreekse betrokkenheid bij de getaxshelterde producties kunnen verliezen. Of dit zal lukken, is nog een vraag.

Het wetgevend kader, nog veel onduidelijkheid

Deze Tax Shelterwet is ontworpen op basis van het bestaande wetgevend kader voor de audiovisuele kunsten. Het is heel positief dat de wetgever in de nieuwe regeling de deuren naar misbruik en fraude gesloten heeft. De vraag is hoe het **kader voor de podiumkunsten en muziek geïmplementeerd zal worden**. In elk geval volgt in 2017 en de jaren nadien een intensief proces van onderhandeling over de interpretatie van allerhande begrippen, regels en procedures. Dat proces vergt de nodige inspanningen. Over de implementatie van de kernbegrippen bestaat er op dit ogenblik nog veel onduidelijkheid: preciese afbakening van de disciplines en subdisciplines, definitie van het soort werk, definitie van nieuw werk/herinterpretatie, definitie van de kwalificeerbare kosten, het soort kosten dat in de maand na de première gemaakt kan worden en of deze kosten als Europese dan wel Belgische kwalificerende kosten beschouwd worden, etc. Het zijn ook die onduidelijkheden die op dit ogenblik een aantal producenten weerhouden om snel in te stappen. Ondertussen is er ook voortschrijdend inzicht en pleiten een aantal producenten én tussenpersonen voor de herinvoer van de mogelijkheid om tot zes maanden voorafgaand aan de ondertekening van de raamovereenkomst kwalificerende kosten te kunnen maken. De sector hoopt dat een Circulaire hier snel verheldering zal brengen.

Onduidelijkheid omtrent de synergie met het Kunstendecreet

Vanuit het Kunstendecreet is een praktijk gegroeid om middelen flexibel en fluctuerend toe te wijzen aan verschillende boekjaren vanuit de realiteit dat niet elk jaar hetzelfde productievolume vertoont maar wel elk jaar hetzelfde subsidiebedrag toegekend wordt. Hiervoor wordt in een vzw die onderworpen is aan de rechtspersonenbelasting simpelweg met bestemde fondsen gewerkt.

Eens vzw's, die gesubsidieerd worden vanuit het kunstendecreet, onderworpen worden aan de vennootschapsbelasting, bestaat de uitdaging erin om deze flexibele manier van werken (toewijzen van subsidies aan andere boekjaren in functie van het productievolume) te behouden, in lijn met de filosofie van het kunstendecreet, maar rekening houdend met het feit dat vennootschapsbelasting in principe op de totaliteit van de omzet wordt geheven.

Er zijn drie mogelijke pistes om dat te realiseren:

1. Het aanleggen van voorzieningen voor toekomstige producties i.p.v. bestemde fondsen: Aangezien deze voorzieningen kunnen aangelegd worden vòòr belastingen, wordt hierdoor het toekomstig te besteden deel aan subsidies buiten de belastbare basis gehouden. Het grote risico voor deze piste ligt in de behandeling van deze voorziening door de fiscale controleur vennootschapsbelasting. Mocht deze oordelen dat de zekerheid van de kost onvoldoende is, kan deze voorziening door de controleur geschrapt worden en komt deze, retroactief, terug in de belastbare basis, met een hogere belasting, boetes en nalatigheidsintresten tot gevolg.
2. Het geheel of gedeeltelijk, uitdrukkelijk niet-belastbaar stellen van subsidies naar analogie met bv. de innovatiesubsidies, de steun voor onderzoek en ontwikkeling, etc. Hierdoor verdwijnt de subsidie helemaal of gedeeltelijk uit de belastbare basis.
3. Op basis van het matchingsprincipe in de vennootschapsbelasting kan het nog niet bestede deel van de subsidie via overlopende rekeningen aan een volgend boekjaar worden toegewezen. Hierdoor verdwijnt het uit de belastbare basis van het huidige boekjaar en wordt het toegevoegd aan de belastbare basis van het volgende boekjaar. Dit is vanuit vennootschapsbelastingoogpunt de logische oplossing maar hiervoor moet dan wel gezorgd worden dat de administratieve verwerking voor het Kunstendecreet dit eveneens toelaat.

Zowel in piste 1, 2 als 3 zal uiteindelijk effectief belasting betaald worden op het resultaat van de totaliteit van producties en activiteiten in een bepaald boekjaar. Enkel in het geval van piste 1 en 3 wordt de belasting pas geheven op het moment dat de productie effectief gerealiseerd is.

FLANKERENDE MAATREGELLEN

Welke flankerende maatregelen kunnen het proces ondersteunen?

1. Een vlotte erkenningsprocedure voor productievennootschappen en producties, bij voorkeur op basis van het Kunstendecreet.
2. Circulaire: Snelle en accurate communicatie over sleutelbegrippen en criteria: vb. kosten één maand na de première, ..., terug invoer van de zes maanden.
3. Eigen fiscale insteek op basis van bevoegdheid in vennootschapsbelasting voor Vlaanderen: gehele of gedeeltelijke vrijstelling cfr. innovatiesubsidies Vlaams Gewest of fiscale mogelijkheid om een voorziening aan te leggen voor de werking of een aanpassing binnen de administratieve verwerking (Kunstendecreet).
4. Grondige opvolging impact vennootschapsbelasting op de gesubsidieerde vzw: quid vrijwilligersvergoedingen, quid overgang en terugkeer, fiscale vrijstelling giften, ...
5. FAQ/minister Van Overtveldt met toelichting bij het 'principe van de overheveling naar de vennootschapsbelasting en andersom'.

6. De uitbouw van een instrument naar analogie met het instrument 'Screen Flanders' van Agentschap Ondernemen voor de audiovisuele sector 'Podium Flanders', eventueel in samenwerking met PMV, Cultuurinvest of het nieuwe Cultuurloket, dat instaat voor de uitbouw van een systeem van terugbetaalbare voorschotten voor Tax Shelterproducties, borgstellingen, garantiesystemen.
7. Startkapitaal voor nieuwe productievennootschappen: de creatie van gedeelde productievennootschappen mogelijk maken.
8. Financiële en logistieke ondersteuning van overkoepelende structuren die een faciliterende of ondersteunende rol spelen bij het verwerven van de sectorbrede *knowhow* die de noodzakelijke systeeminnovatie zoals softwareontwikkeling, registratiesystemen en boekhoudsystemen helpt uitrollen.
9. Oprichting taskforce naar analogie met de audiovisuele sector om opstartfase implementatie te begeleiden en onduidelijkheden in wetgeving en uitvoeringsbesluiten gaandeweg te verhelpen in structureel overleg met de betrokken partijen.
10. Structureel overleg met het Departement CJM om éénduidig samenspel tussen werkings/projectsubsidies en Tax Shelter te verzekeren en er voor te zorgen dat de boekhoudkundige verwerking en administratieve richtlijnen gealigneerd zijn en aangepast zijn aan de nieuwe realiteit van gesubsidieerde vzw's die onderworpen worden aan de vennootschapsbelasting.
11. Monitoring van het effect op en de synergie in de gesubsidieerde sector: verhoudingen in coproduceren en de verhouding speelplek en producent.

VOORSTEL VOOR DE PROBLEMATIEK VAN HET WERKEN MET VRIJWILLIGERS

We gaan er van uit dat vzw's die erkend zijn als 'in aanmerking komende productievennootschap' en louter op grond van artikel 179/1 WIB aan de vennootschapsbelasting onderworpen zijn, nog steeds:

1. een beroep kunnen doen op de inzet van vrijwilligers, overeenkomstig de Vrijwilligerswet (Artikel 3.3. Vrijwilligerswet van 03/07/2005)
2. in principe nog steeds een belastingvrije kostenvergoeding kunnen toekennen aan deze vrijwilligers binnen de voorwaarden opgelegd door de fiscale Circulaire Ci.RH.21/509.803 van 5 maart 1999 - richtlijnen over de niet-belastbare bedragen van de vergoedingen voor vrijwilligerswerk).

Deze Circulaire sluit uitdrukkelijk uit als opdrachtgever van vrijwilligerswerk: elke vennootschap, vereniging, ... die een onderneming exploiteert of zich bezighoudt met verrichtingen van winstgevende aard en aan de vennootschapsbelasting is onderworpen (cumulatief te vervullen voorwaarden).

We achten het wel ten zeerste aangewezen dat **in de circulaire verduidelijkt** wordt dat: de voorwaarden 'een onderneming exploiteren of zich bezighouden met verrichtingen van winstgevende aard en aan de vennootschapsbelasting onderworpen zijn', cumulatieve voorwaarden zijn, ten gevolge waarvan de uitsluiting niet van toepassing is op opdrachtgevers die louter op basis van Artikel 179/1 WIB onderworpen zijn aan de vennootschapsbelasting.

TENSLOTTE

oKo pleit, mits juiste weging van dit specifieke instrument voor aanvullende financiering, in principe voor een ruimer toepassingsgebied voor de Tax Shelter: de volledige muzieksector maar even goed de audiovisuele en beeldende kunsten, ...